

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2025

Indledningen er redigeret af Stine Kysø Pedersen og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved dr.phil. Henrik Yde

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

Subskriptions-Indbydelse [til 2. udgave af Norges Konge-Krønike]

ved Kim Steen Ravn

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Subskriptions-Indbydelse
- 3 Om subskriptionsindbydelser
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Da Wahlske Boghandel og Grundtvig i 1826 udsendte subskriptionsindbydelsen til *Christelige Prædikener eller Søndags-Bog* (1827-1831) var Grundtvigs motiv formentligt økonomisk. I maj 1826 havde han opsagt sin stilling som kapellan ved Vor Frelses Kirke, hvorfor han havde brug for indtægt andetsteds fra (se [indledningen](#) til *Subscriptionsplan. Prædikener i Vor Frelses Kirke*).

Når det gælder subskriptionsindbydelsen til andenudgaven af *Norges Konge-Krønike*, stiller sagen sig lidt anderledes. Det fremgår af *Subskriptions-Indbydelse*, at både Christian Gellert Iversen og Grundtvig har hver sin andel i initiativet til en ny udgave af *Norges Konge-Krønike*. Iversens anledning er i sagens natur økonomisk. Grundtvig skriver om Iversen, at han “vover at give [udgive] et nyt Oplag af min Fordanskning” (s. [1]).

Grundtvig derimod lægger vægt på *Heimskringlas* litterære og dannende kvaliteter. Fortællingen er ifølge ham et “Mesterstykke”, der kan være til gavn for det danske folk. Derfor anbefaler han uden forbehold udgivelsen, så krøniken “ogsaa hos os kan

faae en Udbredelse og finde en Benyttelse, som den ikke blot ærlig fortjener, men som ogsaa Folket høilig [i høj grad] behøver” (s. [1]).

I perioden 1818-1822 udkom Grundtvigs oversættelse af Snorre Sturlassons *Heimskringla* i tre bind under titlen *Norges Konge-Krønike*. Salget af førsteudgaven gik trægt. Så sent som 1834 lå endnu 1.857 sæt af oversættelsen på lager, hvoraf 340 var beregnet på almindeligt salg (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 848). Størstedelen af eksemplarerne blev dog samme år skænket til de danske almueskoler i anledning af Frederik 6.s 50-års regeringsjubilæum (se [tekstredegørelsen](#) til *Norges Konge-Krønike*, bind 1).

Subskriptions-Indbydelse til andenudgaven af *Norges Konge-Krønike* er dateret januar 1863. Den nye udgave udkom i 10 hæfter (Johansen skriver ved en fejl 11 hæfter i *Bibliografien*) fra april 1863 til september 1865 (*Bibliografien*, bind 1, s. 159).

2 Subskriptions-Indbydelse

Grundtvig indleder sin del af subskriptionsindbydelsen med at konstatere, at *Heimskringla* er “den ypperste *Folkebog*” i hele Norden (s. [1]). Derfor er det hans ønske, at oversættelsen må komme til at spille en rolle for både unge og gamle. Når han finder det nødvendigt at genudgive oversættelsen, er grunden den, at hvert land må have sin egen *folkelige* oversættelse. Folkelige betyder i denne sammenhæng national, altså gengivet på modersmålet, og det på en måde, der gør oversættelsen sprogligt let tilgængelig for så mange som muligt.

Grundtvig skriver videre, at Norge har hele to oversættelser af *Heimskringla*, uden det dog gør hans egen overflødig. Tværtimod skriver han om disse to oversættelser, at

skøndt det er rimeligt nok, at man paa Norsk kan give [udgive] en Oversættelse af det Islandske Mesterværk, der er *folkeligere* [mere national og tilgængelig] end min i Norge, saa er det dog neppe endnu lykkedes, og i alt Fald vedbliver min sikkert at være den *folkeligste* [mest nationale og tilgængelige] i Danmark (s. [1]).

Det er Jacob Aalls og Peter Andreas Munchs oversættelser, Grundtvig her refererer til. At deres oversættelser ikke gør Grundtvigs overflødig, skyldes ikke kun at hans oversættelse er mere folkelig end deres. Hans er helt enkelt også bedre.

De to norske oversættelser af *Heimskringla* udkom i første halvdel af 1800-tallet. Aalls oversættelse *Snorre Sturlesons norske Kongers Sagaer* udkom i tre bind 1838–1839. Han betalte selv for størstedelen af udgivelsen for at holde prisen nede, så det blev tilgængelig for flest mulig. Munchs oversættelse udkom i 1859 i et bind med titlen *Norges Kongesagaer fra de ældste Tider indtil Aar efter Christi Fødsel 1177, forfattede af Snorre Sturlason*, og var en væsentlig forkortet udgave af Sturlassons fortælling. Munch begyndte på sin oversættelse i begyndelsen af 1830'erne, mens han endnu var student (Solvin 2020, s. 5 f., se [bokselskap.no](#)).

3 Om subskriptionsindbydelser

Svendborg Amtstidende var den første avis, der omtalte den nye udgave af *Norges*

Konge-Krønike (Svendborg Amtstidende 1863, sp. [11]).

Subskription blev almindeligvis brugt i forbindelse med udgivelse af store værker i flere bind. Hensigten med en subscriptionsindbydelse var at undersøge, hvorvidt der var interesse for udgivelsen, og derved mindske de økonomiske risici, der var forbundet med udgivelsen af flere bind. Denne udgivelsesform opstod i 1600-tallets England og blev kaldt prænumeration, dvs. forudbestilling (*Nordisk Leksikon for Bogvæsen* 1962, s. 242 og 385). Iversen må alligevel have været ganske sikker, hvad angår den økonomiske side af udgivelsen. Det fremgår af indbydelsen, at det første hæfte allerede er ved at blive trykt. Efter planen skulle det udkomme i februar 1863, blot en måned efter at indbydelsen var blevet udsendt (Grundtvig 1863, s. [2]).

Salget må være gået godt. Annoncen for det sjette a 10 hæfter står i *Fædrelandet* den 30. august 1864 (*Fædrelandet* 1864, sp. [15]). Det var sidste gang, der blev annonceret for udgaven i den landsdækkende dagspresse. Det sidste hæfte udkom i september 1865 (*Bibliografien*, bind 1, s. 159).

4 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- *Fædrelandet* (1864), nr. 201, 30. august. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1826) *Subscriptionsplan. Prædikener i Vor Frelses Kirke*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1827-1831) *Christelige Prædikener eller Søndags-Bog*, bind 1-3. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*, bind 1-2. København.
- Munch, Peter Andreas (1859) *Kongesagaer fra de ældste Tider indtil Aar efter Christi Fødsel 1177, forfattede af Snorre Sturlesøn*. Christiania.
- *Nordisk Leksikon for Bogvæsen* (1951-1962), red. Otto Andersen, Palle Birkelund, Esli Dansten & Lauritz Nielsen, bind 1-2: bind 2. København.
- Solvin, Helene (2020) "Indledning" i *Kongesagaer*, overs. Gustav Storm, udg. bokselskab.no. Oslo.
- *Svendborg Amtstidende* (1863), nr. 70, 14. april. Svendborg.
- Aall, Jacob (1838-1839) *Snorre Sturlesons norske Kongers Sagaer*. Christiania.